TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. gruodžio 13 d.*

„Laisvas darbuotojų judėjimas — SESV 45 straipsnis — Subsidija už vyresnio amžiaus ir ilgalaikių bedarbių įdarbinimą — Registracijos nacionalinės užimtumo tarnybos teritorinėje darbo biržoje sąlyga — Gyvenamosios vietos sąlyga — Apribojimas — Pateisinimas“

Byloje C-379/11

dėl *Cour administrative* (Liuksemburgas) 2011 m. liepos 14 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. liepos 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Caves Krier Frères Sàrl

prieš

Directeur de l’Administration de l’emploi

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro antrosios kolegijos pirmininko pareigas einantis A. Rosas, teisėjai U. Lõhmus, A. Ó Caoimh (pranešėjas), A. Arabadjiev ir C. G. Fernlund,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. birželio 21 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Caves Krier Frères Sàrl*, atstovaujamos advokato M. Mailliet,

— Liuksemburgo vyriausybės, atstovaujamos C. Schiltz, padedamo advokatų G. Pierret ir S. Coï,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir D. Hadroušek,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar ir B. Majczyna,

— Europos Komisijos, atstovaujamos G. Rozet,

* Proceso kalba: prancūzų.

susipažinęs su 2012 m. rugsėjo 27 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 21 ir 45 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Caves Krier Frères Sàrl* (toliau – *Caves Krier*) ir *Administration de l'emploi* (toliau – ADEM) dėl atsisakymo skirti subsidiją už vyresnio amžiaus ir ilgalaikių bedarbių įdarbinimą.

Liuksemburgo teisės aktai

3 Pagal Liuksemburgo Darbo kodekso (*code du travail*) L. 541-1 straipsnį:

„Užimtumo fondas privataus sektoriaus darbdaviams kompensuoja socialinio draudimo įmokas (darbdavio dalį ir apdraustojo asmens dalį) už įdarbintus bedarbius, nesvarbu, ar jiems buvo mokamos bedarbio išmokos, su sąlyga, kad šiems bedarbiams yra suėję [45] metai ir jie buvo bent vieną mėnesį registruoti [ADEM] teritorinėje darbo biržoje kaip darbo ieškantys asmenys.

Darbo ieškantys asmenys, kuriems yra suėję [40]–[44] metai, turi būti registruoti [ADEM] teritorinėje darbo biržoje kaip darbo ieškantys asmenys bent tris mėnesius, o tie, kuriems yra suėję [30]–[39] metai, - bent dvylika mėnesių.

Registracijos [ADEM] teritorinėje darbo biržoje sąlyga netaikoma darbo ieškantiems asmenims, kuriems yra suėję [40] metų ir kuriems taikomas L.513-3 straipsnyje numatytas užimtumo palaikymo planas, tvirtinamas ministro, prie kurio įgaliojimų priskirtas užimtumas."

4 To paties Darbo kodekso L. 622-6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad visi darbo ieškantys bedarbiai privalo registruotis ADEM kaip darbo ieškantys asmenys.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

5 M. Schmidt-Krier, 1955 m. liepos 30 d. gimusi Liuksemburgo pilietė, su savo vyru gyvena Vokietijoje, netoli Liuksemburgo sienos. Visą savo profesinės karjeros laikotarpį ji dirbo Liuksemburge.

6 2008 m. gegužės 1 d. *Caves Krier*, bendrovė, kurios buveinė yra Rėmiche (Liuksemburgas), įdarbino M. Schmidt-Krier, kuriai tuo metu buvo 52 metai, sudarydama su ja neterminuotą darbo sutartį.

7 Įdarbinusi M. Schmidt-Krier 2008 m. rugsėjo 2 d. *Caves Krier* pateikė ADEM prašymą skirti subsidiją už vyresnio amžiaus ir ilgalaikių bedarbių įdarbinimą pagal Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmą pastraipą.

8 2008 m. rugsėjo 4 d. sprendimu ADEM atmetė šį prašymą motyvuodama tuo, kad M. Schmidt-Krier netenkino registracijos bent vieną mėnesį ADEM kaip darbo ieškantis asmuo sąlygos, numatytos minėtoje nuostatoje (toliau – ginčijamas sprendimas).

9 2010 m. sausio 11 d. *Caves Krier*, siekdama, kad šis sprendimas būtų panaikintas, pateikė *tribunal administratif* skundą, kuriame pabrėžė, jog M. Schmidt-Krier kaip darbo ieškantis asmuo buvo registruota Vokietijoje, tačiau visą savo gyvenimą dirbo Liuksemburge, o Vokietijoje registravosi kaip bedarbė tik dėl to, kad ji pati ir jos vyras persikėlė ten gyventi, nors ir toliau dirbo Liuksemburge.

10 *Caves Krier* savo skundą grindė vieninteliu teisiniu pagrindu, susijusiu su Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės Konstitucijoje numatyto lygybės prieš įstatymą principo pažeidimu, nes taikytinuose teisės aktuose, taip pat ir ginčijame sprendime, aptariamos subsidijos skyrimo atveju nevienodai vertinamas Liuksemburgo pilietis, gyvenantis Liuksemburge, ir Liuksemburgo pilietis, gyvenantis užsienyje, nors jie abu dirbo Liuksemburge, o toks skirtingas požiūris objektyviais kriterijais nepateisinamas.

11 2010 m. liepos 14 d. sprendimu *tribunal administratif* atmetė šį skundą motyvuodamas tuo, kad M. Schmidt-Krier jos įdarbinimo momentu netenkino registracijos ADEM sąlygos. Dėl konstitucinio vienodo požiūrio principo pažeidimo šis teismas nusprendė, kad bedarbio, kuris gyvena Liuksemburge, todėl gali registruotis kaip darbo ieškantis asmuo ADEM, padėtis nėra panaši į bedarbio, kuris, kadangi negyvena Liuksemburge, negali registruotis ADEM, o turi registruotis savo gyvenamosios vietos valstybės įdarbinimo įstaigoje, padėtį.

12 2010 m. rugpjūčio 12 d. *Caves Krier*, remdamasi Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmos pastraipos neatitiktimi Konstitucijai, šį sprendimą apeliacine tvarka apskundė *Cour administrative*.

13 Išnagrinėjęs šį klausimą *Cour constitutionnelle* 2011 m. gegužės 4 d. Sprendime Nr. 64/11 (*Mémorial* A 2011, p. 1572) pripažino, kad ši nuostata atitinka Liuksemburgo Konstituciją.

14 Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Cour administrative* vis dėlto mano, kad šioje byloje kyla Sąjungos teisės klausimas. Neginčytina, kad tik gyventojai gali registruotis ADEM. Taigi, kadangi Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta subsidija už įdarbinimą siejama su tokia registracija, ši subsidija iš tikrųjų skiriama tik darbdaviams, kurie įdarbina darbo neturinčius gyventojus. Taigi ši nuostata gali būti Sąjungos piliečių laisvo judėjimo, kaip jis suprantamas pagal SESV 21 ir 45 straipsnius, kliūtis, todėl potencialus vyresnio nei 45 metų bedarbio darbdavys sieks įdarbinti Liuksemburgo gyventoją, nes aptariamą subsidiją jis gali gauti tik už tokio gyventojo įdarbinimą.

15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pastebi, kad Liuksemburgo valstybei šioje instancijoje neatstovauta, todėl ji neturėjo galimybės įrodyti, kad su gyvenamąja vieta susijęs apribojimas pagrįstas objektyviais bendrojo intereso pagrindais, nesusijusiais su atitinkamų asmenų pilietybe, ir yra proporcingas ginčijama nacionaline nuostata siekiamam teisėtam tikslui. Šis teismas mano, kad jis negali savo iniciatyva kompensuoti šių pateisinimų.

16 Šiomis aplinkybėmis *Cour administrative* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar ES teisę, ypač [SESV] 21 ir 45 straipsnius, atitinka Liuksemburgo *Code du Travail* L. 541-1 straipsnio [pirma pastraipa] tiek, kiek joje įtvirtinta teisė privataus sektoriaus darbdaviams kompensuoti socialinio draudimo įmokas (darbdavio dalį ir apdraustojo asmens dalį) už įdarbintus vyresnius nei [45] metų amžiaus bedarbius, nesvarbu, ar jiems buvo mokamos bedarbio išmokos, su sąlyga, kad šie bedarbiai bent vieną mėnesį buvo registruoti [ADEM] teritorinėje darbo biržoje kaip darbo ieškantys asmenys, nors tokia priemonė netaikoma darbdaviams, kurie įdarbina bedarbius, registruotus kaip darbo ieškantys asmenys atitinkamose užsienio tarnybose?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtinumo

17 Visų pirma Austrijos vyriausybė tvirtina, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, nes jį pateikęs teismas tiksliai nenurodė reikšmingų faktinių nagrinėjamos bylos aplinkybių ir taikytinų nacionalinės teisės nuostatų. Nors iš Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmos pastraipos teksto ir

klausimo formuluotės nematyti, kad ginčijama subsidija už įdarbinimą darbdaviui skiriama tik už Liuksemburge gyvenančius asmenis, sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą prielaida dėl tokio apribojimo daroma. Taigi neaišku, ar šiuo atveju reikia nagrinėti gyvenamosios vietos sąlygos, ar tik privalomos registracijos ADEM atitiktį Sąjungos teisei.

18 Šį prieštaravimą reikia atmesti. Kaip matyti iš šio sprendimo 14 punkto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo sprendime, kuriuo kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, labai aiškiai, kaip to reikalaujama, išdėstė reikšmingas faktines pagrindinės bylos aplinkybes ir tiksliai įvardijo jai taikomą nacionalinės teisės nuostatą, t. y. Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmą pastraipą. Be to, šis teismas nurodė, kaip aiškina taikytinas nacionalinės teisės normas, ir konstatavo, kad neginčytina, jog tik nacionalinėje teritorijoje gyvenantys asmenys gali registruotis ADEM kaip darbo ieškantys asmenys. Taigi Teisingumo Teismas turi visą būtiną informaciją, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateiktų naudingą atsakymą ir šis galėtų išspręsti pagrindinę bylą.

19 Antra, Čekijos vyriausybė abejoja, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktas klausimas nėra hipotetinis, nes, nepaisant to, kas nustatyta Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmoje pastraipoje, *Caves Krier* įdarbino M. Schmidt-Krier.

20 Nors tiesa, kad atsisakymas skirti *Caves Krier* Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmoje pastraipoje numatytą subsidiją už įdarbinimą nesutrukdė šiai bendrovei įdarbinti M. Schmidt-Krier, akivaizdu, kad, kaip teigia pati Čekijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose, toks atsisakymas vis dėlto lėmė tai, jog šiuo atveju įdarbinta mažiau palankiomis sąlygomis nei tos, kuriomis darbdavys įdarbina vyresnį nei 45 metų ADEM registruotą darbo ieškantį asmenį, o tai, *Caves Krier* teigimu, yra Sąjungos teisėje numatyto laisvo darbuotojų judėjimo kliūtis ir lėmė jos ir ADEM ginčą. Šiomis aplinkybėmis negalima pripažinti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktas klausimas yra hipotetinis.

21 Galiausiai, trečia, Čekijos vyriausybė pažymi, kad pateiktas klausimas taip pat gali būti nepriimtinas, nes, atrodo, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą išplaukia, kad M. Schmidt-Krier kaip darbo ieškantis asmuo buvo registruota Vokietijoje, nors tuo pat metu dirbo Liuksemburge.

22 Vis dėlto, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, jog Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirma pastraipa buvo taikoma pagrindinei bylai, o dėl to darytina prielaida, jog M. Schmidt-Krier jos įdarbinimo momentu buvo bedarbė, Teisingumo Teismas, kuris nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą neturi vertinti faktinių aplinkybių, negali paneigti šios prielaidos.

23 Todėl reikia pripažinti, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

24 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar SESV 21 ir 45 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiama valstybės narės teisės norma, pagal kurią darbdaviai gali gauti subsidiją už įdarbintus vyresnius nei 45 metų bedarbius tik su sąlyga, kad įdarbintas bedarbis toje valstybėje narėje buvo registruotas kaip darbo ieškantis asmuo, jeigu tokia registracija siejama su gyvenamosios vietos nacionalinėje teritorijoje sąlyga.

25 Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką visi valstybių narių piliečiai, nepaisant jų gyvenamosios vietos ir pilietybės, kurie naudojosi laisvo darbuotojų judėjimo teise ir vykdė profesinę veiklą kitoje nei jų gyvenamosios vietos valstybėje narėje, patenka į SESV 45 straipsnio taikymo sritį (žr., be kita ko, 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *Ritter-Coulais*, C-152/03, Rink. p. I-1711, 31 punktą ir 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Hartmann*, C-212/05, Rink. p. I-6303, 17 punktą).

26 Be to, iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad pagal SESV 45 straipsnį „darbuotoju“ turi būti laikomas asmuo, kuris tam tikrą laiką kito naudai ir šiam vadovaujant teikia paslaugas, už kurias gauna darbo užmokestį. Pasibaigus darbo santykiams, atitinkamas asmuo iš principo praranda darbuotojo statusą, tačiau reikia turėti omenyje, kad, pirma, šis statusas gali sukelti tam tikrų pasekmių jau pasibaigus darbo santykiams ir kad, antra, asmuo, kuris realiai ieško darbo, taip pat turi būti traktuojamas kaip darbuotojas (žr. 1998 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Martínez Sala*, C-85/96, Rink. p. I-2691, 32 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

27 Iš to matyti, kad pasienio darbuotojo, kaip antai M. Schmidt-Krier, kuris, praradęs darbą kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje iš tikrųjų gyvena, randa darbą toje kitoje valstybėje narėje ir su juo sudaroma neterminuota darbo sutartis, situacija patenka į SESV 45 straipsnio taikymo sritį.

28 Nors nustatyta, kad šiame straipsnyje numatytomis laisvo judėjimo teisėmis naudojasi darbuotojai, įskaitant darbo ieškančius asmenis, iš jo formuluotės nematyti, kad šiomis teisėmis negali remtis ir kiti asmenys. Tam, kad darbuotojų teisė būti įdarbintiems ir dirbti nepatiriant diskriminacijos būtų veiksminga ir naudinga, darbdaviai turi turėti teisę juos įdarbinti laikydamiesi laisvą darbuotojų judėjimą reglamentuojančių teisės normų (žr. 1998 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Clean Car Autoservice*, C-350/96, Rink. p. I-2521, 19 ir 20 punktus ir 2007 m. sausio 11 d. Sprendimo *ITC*, C-208/05, Rink. p. I-181, 22 ir 23 punktus).

29 Šiomis aplinkybėmis darbdavys, kaip antai *Caves Krier*, gali remtis teisėmis, kurios darbuotojams tiesiogiai pripažintos SESV 45 straipsniu.

30 Kadangi pagrindinė byla patenka į šios nuostatos taikymo sritį, nebūtina spręsti dėl SESV 21 straipsnio aiškinimo. Iš tikrųjų pastarosios nuostatos, kurioje bendrai numatyta kiekvieno Sąjungos piliečio teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, konkreti išraiška yra SESV 45 straipsnis, kiek tai susiję su laisvu darbuotojų judėjimu (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *ITC* 64 ir 65 punktus; 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Hendrix*, C-287/05, Rink. p. I-6909, 61 ir 62 punktus ir 2012 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Prete*, C-367/11, 20 punktą).

31 Dėl klausimo, ar nacionalinės teisės norma, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, yra apribojimas, kaip tai suprantama pagal SESV 45 straipsnį, reikia priminti, jog visos ESV sutarties normos laisvo asmenų judėjimo srityje skirtos valstybių narių piliečiams palengvinti visų rūšių profesinės veiklos vykdymą Europos Sąjungos teritorijoje ir jomis draudžiamos priemonės, dėl kurių šiems piliečiams būtų sudaromos mažiau palankios sąlygos, kai jie kitos valstybės narės teritorijoje nori užsiimti ekonomine veikla (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *ITC* 31 punktą ir 2010 m. kovo 16 d. Sprendimo *Olympique Lyonnais*, C-325/08, Rink. p. I-2177, 33 punktą).

32 Vis dėlto Liuksemburgo vyriausybė teigia, kad nacionalinės teisės norma, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, nekelia jokios grėsmės laisvam darbuotojų judėjimui, nes joje jokia gyvenamosios vietos sąlyga nenumatyta. Pateiktas klausimas šiuo atveju pagrįstas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klaidingai išaiškinta nacionalinės teisės norma. Iš tikrųjų bet kuris bedarbis nerezidentas gali registruotis ADEM. Darbo kodekso L. 622-6 straipsnio 1 dalyje aiškiai nustatyta, kad bet kuris darbo neturintis, bet ieškantis asmuo turi registruotis ADEM kaip darbo ieškantis asmuo. Nors Liuksemburgo pilietybę turintis pagal darbo sutartį dirbantis darbuotojas, kuris gyvena Vokietijoje, bet kuriuo atveju turi registruotis Vokietijos užimtumo tarnyboje tam, kad galbūt gautų bedarbio pašalpą, joks Liuksemburgo įstatymo tekstas netrukdo tokiam darbuotojui registruotis ADEM tam, kad būtų informuojamas apie laisvas darbo vietas Liuksemburge, o jį įdarbinantis darbdavys galėtų pasinaudoti teisėmis, kylančiomis pagal Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmą pastraipą.

33 Taigi Liuksemburgo vyriausybė mano, kad nei ši nuostata, nei Darbo kodekso L. 622-6 straipsnio 1 dalis nėra diskriminacinės atsižvelgiant į Sąjungos teisę, nes darbo ieškančio asmens atžvilgiu nenustatytas joks pilietybės ar gyvenamosios vietos reikalavimas tam, kad darbdavys galėtų prašyti

aptariamos subsidijos. Beje, minėto kodekso L. 541-1 straipsnio pirmoje pastraipoje aiškiai patikslinama, kad darbdaviui už įdarbintus bedarbius kompensuojamos socialinės apsaugos įmokos, nesvarbu, ar jiems buvo mokamos bedarbio išmokos. Pagrindinėje byloje ADEM ginčijamame sprendime tik konstatavo, kad M. Schmidt-Krier netenkino registracijos šioje tarnyboje sąlygos. Tačiau ji tikrai nebūtų priėmusi sprendimo atsisakyti registruoti, grindžiamo diskriminaciniais motyvais, atsižvelgiant į Sąjungos teisę.

34 Iš to matyti, kaip teigia ši vyriausybė, kad Liuksemburgo teritorijoje gyvenantiems darbuotojams, kaip ir kitų valstybių narių piliečiams, dirbantiems Liuksemburge, arba Liuksemburgo piliečiams, dirbantiems Liuksemburge ir gyvenantiems kitoje valstybėje narėje, taikomos tos pačios pareigos. Taigi jie nevertinami nevienodai, nes visi gali registruotis ADEM.

35 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybės narės vidaus teisės aiškinimas nepriklauso Teisingumo Teismo kompetencijai (žr., be kita ko, 2011 m. kovo 17 d. Sprendimo *Naftiliaki Etaireia Thasou ir Amaltheia I Naftiki Etaireia*, C-128/10 ir C-129/10, Rink. p. I-1885, 40 punktą).

36 Todėl Teisingumo Teismas, nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį, neturi aiškinti nacionalinės teisės nuostatų ir nuspręsti, ar jų aiškinimas, kurį pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra teisingas (2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Angelidaki ir kt.*, C-378/07-C-380/07, Rink. p. I-3071, 48 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

37 Tačiau, atsižvelgiant į Sąjungos ir nacionalinių teismų įgaliojimų paskirstymą, Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į faktinį ir teisinį prašyme priimti prejudicinį sprendimą suformuluotų prejudicinių klausimų kontekstą (2009 m. spalio 29 d. Sprendimo *Pontin*, C-63/08, Rink. p. I-10467, 38 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

38 Taigi, nepaisant Liuksemburgo vyriausybės išsakytos kritikos dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateikto nacionalinės teisės aiškinimo, šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia nagrinėti atsižvelgiant į šio teismo pateiktą šios teisės aiškinimą (žr. pagal analogiją minėto Sprendimo *Pontin* 38 punktą).

39 Kaip matyti iš šio sprendimo 18 punkto, nors šioje byloje neginčyta, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nacionalinės teisės normoje aiškiai nenumatyta, kad registracija ADEM siejama su gyvenimo Liuksemburge sąlyga, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo sprendime, kuriuo kreipėsi į Teisingumo Teismą, konstatavo, kad akivaizdu, jog tik gyventojai gali registruotis ADEM.

40 Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad tokį aiškinimą pagrindinėje byloje taip pat pateikė *tribunal administratif* savo 2010 m. liepos 14 d. sprendime bei *Cour constitutionnelle* savo 2011 m. gegužės 4 d. Sprendime Nr. 64/11.

41 Be to, iš *Caves Krier* pateiktų dokumentų atsakant į Teisingumo Teismo raštu pateiktą klausimą matyti, kad nors interneto svetainėje, kuri skirta Liuksemburge darbo ieškantiems asmenims, trumpai nurodyta, kad pasienio darbuotojai, jei to nori, gali registruotis ADEM, šią nuorodą paneigia kitose tos pačios svetainės vietose esanti informacija ir keli kiti dokumentai, kuriuose pabrėžiama, atvirkščiai, kad siekiantis registruotis ADEM darbo ieškantis asmuo turi gyventi šioje valstybėje narėje. Be to, nors iš parengiamųjų ADEM reformos dokumentų, kuriuos taip pat pateikė *Caves Krier*, matyti, kad nuo 2012 m. pasienio darbuotojai, kurie bus praradę darbą Liuksemburge, galės pasinaudoti visomis ADEM paslaugomis, akivaizdu, kad ši reforma, kuri nebuvo įsigaliojusi pagrindinės bylos aplinkybių susiklostymo metu, aiškiai parodo, kad tokios galimybės nebuvo iki 2012 metų.

42 Todėl, siekiant išnagrinėti šį prejudicinį klausimą, reikia remtis prielaida, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nacionalinės teisės normoje registracija ADEM, taigi ir Darbo kodekso L. 541-1 straipsnio pirmoje pastraipoje numatytos subsidijos skyrimas, siejamas su gyvenimo Liuksemburge sąlyga, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vykdydamas savo įgaliojimus.

43 Tokiomis aplinkybėmis atrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama teisės norma įtvirtinamas nevienodas požiūris į darbo ieškančių asmenų statusą turinčius valstybės narės piliečius, kurie gyvena Liuksemburgo teritorijoje, ir tuos pačius piliečius, kurie gyvena kitoje valstybėje narėje.

44 Kadangi pagal šią nacionalinę teisės normą subsidija už įdarbinimą suteikiama su sąlyga, kad darbo ieškantis asmuo turi gyventi Liuksemburge, dėl tokios sąlygos tam tikrų darbuotojų padėtis yra mažiau palanki vien dėl to, kad jų gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje.

45 Dėl šios aplinkybės tokia teisės norma gali atgrasyti Liuksemburge įsisteigusį darbdavį įdarbinti darbo ieškantį asmenį, kuris, kaip antai M. Schmidt-Krier pagrindinėje byloje, neturi gyvenamosios vietos šioje valstybėje narėje, nes toks įdarbinimas, kitaip nei toje pačioje valstybėje narėje gyvenančio darbo ieškančio asmens įdarbinimas, nesuteikia šiam darbdaviui galimybės pasinaudoti subsidija už įdarbinimą.

46 Iš to išplaukia, kad ši teisės norma gali apsunkinti pasienio darbuotojo, kuris kaip antai M. Schmidt-Krier, yra bedarbis, įsidarbinimą Liuksemburge.

47 Tokia nacionalinės teisės norma, pagal kurią taikoma tvarka yra nepalankesnė darbuotojams nerezidentams nei Liuksemburge gyvenantiems darbuotojams, yra SESV 45 straipsniu darbuotojams pripažintos laisvės apribojimas (žr. pagal analogiją 2005 m. liepos 7 d. Sprendimo *van Pommeren-Bourgondiën*, C-227/03, Rink. p. I-6101, 44 punktą ir minėto Sprendimo *Ritter-Coulais* 37 ir 38 punktus).

48 Laisvą darbuotojų judėjimą ribojanti priemonė leistina tik jeigu ja siekiama Sutartį atitinkančio teisėto tikslo ir ji grindžiama privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais. Tačiau net ir tokiu atveju reikia, kad šios priemonės taikymas būtų tinkamas nagrinėjamam tikslui įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jam pasiekti (žr., be kita ko, minėtų sprendimų *ITC* 37 punktą ir *Olympique Lyonnais* 38 punktą).

49 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, kai valstybės narės imasi nuo Sąjungos teisėje įtvirtinto principo nukrypstančios priemonės, kiekvienu konkrečiu atveju jos turi įrodyti, jog šia priemone gali būti užtikrintas nurodyto tikslo įgyvendinimas ir ji neviršija to, kas būtina jam pasiekti. Todėl be pateisinamųjų priežasčių, kurias valstybė narė gali nurodyti, turi būti pateikta ir šios valstybės priimtos priemonės tinkamumo ir proporcingumo analizė bei konkretūs įrodymai, pagrindžiantys jos argumentus (2010 m. balandžio 13 d. Sprendimo *Bressol ir kt.*, C-73/08, Rink. I-2735, 71 punktas).

50 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad Liuksemburgo vyriausybė, nepaisydama dėl šio aspekto Teisingumo Teismo per posėdį užduotų klausimų, nebandė apibūdinti tikslo, kurio siekiama pagrindinėje byloje nagrinėjamoje teisės nuostatoje įtvirtinta gyvenamosios vietos sąlyga, taikoma siekiant įsiregistruoti ADEM ir gauti subsidiją už įdarbinimą, o tik pagrindė registracijos šioje tarnyboje sąlygą; taigi ši vyriausybė nepateikė jokio elemento, pateisinančio šią gyvenamosios vietos sąlygą remiantis SESV 45 straipsnyje numatytais privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais.

51 Siekiant pateikti išsamų atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, reikia priminti, jog Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad valstybės narės turi pasirinkti priemones, kurios leistų įgyvendinti užimtumo srityje siekiamus tikslus. Teisingumo Teismas pripažino, jog

naudodamosi šiais įgaliojimais valstybės narės naudojasi didele diskrecija. Be to, neginčijama, kad užimtumo skatinimas yra teisėtas socialinės politikos tikslas (žr. minėto Sprendimo *ITC* 39 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

52 Vis dėlto valstybėms narėms suteikta diskrecija socialinės politikos srityje negali pateisinti to, kad būtų pažeistos iš pagrindines laisves reglamentuojančių Sutarties nuostatų išplaukiančios asmenų teisės (žr. minėto Sprendimo *ITC* 40 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

53 Šiuo tikslu reikia ypač priminti, jog iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad gyvenamosios vietos sąlyga iš esmės yra netinkama, kai kalbama apie darbuotojus migrantus ir pasienio darbuotojus, nes tai, kad jie pateko į valstybės narės darbo rinką, iš principo reiškia pakankamą integracijos šios valstybės visuomenėje ryšį, dėl kurio jų atžvilgiu galima taikyti vienodo požiūrio, palyginti atitinkamai su darbuotojais tos valstybės piliečiais ir toje valstybėje gyvenančiais darbuotojais, principą. Integracijos ryšys visų pirma atsiranda dėl to, kad priimančiojoje valstybėje narėje mokėdami mokestines įmokas dėl pagal darbo sutartį dirbamo darbo darbuotojai migrantai ir pasienio darbuotojai taip pat prisideda prie šios valstybės socialinės politikos finansavimo (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-542/09, 63, 65 ir 66 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

54 Taigi, pagrindinėje byloje neginčijama, kad M. Schmidt-Krier, nors negyvena Liuksemburge, yra šios valstybės pilietybę turinti pasienio darbuotoja, kuri visą savo profesinės karjeros laikotarpį dirbo Liuksemburge. Todėl, atrodo, ji integravosi į Liuksemburgo darbo rinką.

55 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: SESV 45 straipsnis aiškintinas taip, kad juo draudžiama valstybės narės teisės norma, kurioje tam, kad darbdaviams būtų skirta subsidija už vyresnių nei 45 metų bedarbių įdarbinimą, reikalaujama, kad įdarbintas bedarbis toje valstybėje narėje būtų registruotas kaip darbo ieškantis asmuo, jeigu tokia registracija, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siejama su gyvenimo nacionalinėje teritorijoje sąlyga.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

56 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

SESV 45 straipsnis aiškintinas taip, kad juo draudžiama valstybės narės teisės norma, kurioje tam, kad darbdaviams būtų skirta subsidija už vyresnių nei 45 metų bedarbių įdarbinimą, reikalaujama, kad įdarbintas bedarbis toje valstybėje narėje būtų registruotas kaip darbo ieškantis asmuo, jeigu tokia registracija, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siejama su gyvenimo nacionalinėje teritorijoje sąlyga.

Parašai.